

Декември 2006 - Януари 2007

Пристигнах в Мали на втория месец от африканската си одисея. Вече бях свикнал със самотата, но понякога монолозите и тананикането на български песни писвах и тогава се събирах за по 3-4 дни с някой друг пътник като мен. Всичко това щеше коренно да се промени, защото само след десетина дни пристигаше Теди. Искахме да изкараме заедно празниците и уговорихме среща на летището в Бамако, а междувреме аз направих първи стъпки из страната. Харесах си пътя по река Сенегал, намерих автобус и се изстрелях на 600 км от столицата. Единствения недостатък на африканските автобуси е, че те никога не могат да се напълнят до край и спират на всеки махаш с ръка, но към 12 през нощта стигнахме и до Кей - град на река Сенегал малко преди границата с едноименната държава. След още половин час бях в младежкия клуб до гарата и въпреки, че вече не съм младеж ме подслониха в стая с матрак. Нямах вода и тоалетна така че си казах - "Както е тръгнало от утре почвам да спя под мостовете", но ударих една бира с местните, вдигнах настроението и заспах.

На другия ден се събудих от маршируващи деца. Леви, десни, леви, десни - командваше ги физкултурник по потник, а децата удряха джапанки в прахта и викаха "мон президент" или "делегасион министриел" с раздрани гърла. Тръгнах да търся друго място за спане, но всички хотели, страноприемници и бараки в града бяха пълни, а причината за това бе предстоящото посещение на държавния глава и свитата му. Върнах се в младежкия клуб, където вече и танцовият самодеен състав на града подготвяше програма подобава на такъв голям вожд - трима мъже се удряха с тояги и падаха като трупове на земята, а три булки с напористи стъпки се приближава към тях и ги оплакваха с погледи забити в небето. Такъв явно е народният фолклор в тази част на Мали, а танцьорките без изключение бяха по над 100 кг, но това изобщо не се отразяваше на подвижността им. След тях се появи и градската секция по джудо, която изтупа прашлясалите дюшеци нахвърляни на земята и въобще цареше показен ентузиазъм и дисциплина каквито не съм виждал от времената, когато пред мавзолея чествахме победите на комунизма и когато СЪБИРАХА "доброволци" да махат на делегациите. Ние българите направо трябва да се гордеем, че сме в един нов период от историята и вече гоним хората и затваряме улиците при посещение на държавен глава... но това е друга тема.

Една съвсем близка атракция тук беше "Chutes de Felou", а след Гвинея вече знаех, че става въпрос за водопади. Тръгнах натам пеша с надеждата да хвана стоп и само няколко метра извън града ми спря цистерна. По пътя бяха разхвърляни купчини пясък и тъкмо да попитам накъде са се запътили, единият от екипажа скочи на пътя, извади маркуча и започна да полива. Историята се изясни - за посещението на президента вече втори ден зариваха пътните дупки с пясък, цистерната сновеше между Кей и река Сенегал и поливаше запълнените дупки, а после валяк минаваше и утъпкваше майсторията. Така на другия ден "негово демократично височество" г-н Туре можеше да мине от тук на мерцедес и да разгледа още едно село в милата си татковина. Цистерната ме остави в село Медина, а от там до водопадите е по-малко от час пеша. Под водопадите има ВЕЦ, а до тях негри и негърки се къпят голи в каналите без да изпитват и частица от свенливостта присъща по принцип на мюсюлманите. Водопадите са ниски и на няколко прага, но затова пък река Сенегал тук е особено пълноводна и напомня на рейнските водопади при Shafhausen в Швейцария. Около реката има някакви зачатъци на селско стопанство, но само на места са прокопани канали и често хората поливат лехи на 5 метра от водата с лейки. Може би местните наблягат повече на животновъдството, защото около Сенегал идват на водопой огромни кози стада, но както и да е... Стигнах обратно до Медина и малко след селото хванах пак цистерната на стоп, но тя се върна за вода над селото, напълни резервоарите и ме остави на няколко километра преди Кей, където имаше доста за поливане. Продължих пеша към града, минах под железопътен мост и малко след това

заваля дъжд. Реших да използвам възможността и да поспя под моста, а след един час се събудих и вече по сухото се прибрах. Леви, десни, леви, десни се чуваше отдалеч, а децата пред стаята ми правеха генералната репетиция, облечени в кафяви панталони и сини ризи.

Следващата спирка по пътя ми беше Бафулабе и най-сигурно можеше да се придвижа до там с влак. Отидох на гарата и видях разписанието - черна дъска, върху която бяха надраскани с тебешир цифрите 13:30. Питах шефа на гарата какво значи това и той обясни следното: имало един малийски влак, който се движел между Бамако и Кей на четно и нечетно число в зависимост от посоката и един сенегалски влак циркулиращ без разписание между Бамако и Дакар. Стана ясно, че малийският влак тръгва днес в 13:30, а аз купих билет и се върнах към един на гарата. Стандартите ми за влак за доста занижени в сравнение с тези на БДЖ, но това, което пристигна направо уби всичко детско в мен. Композицията едвам едвам креташе, а от раздрънканите и ръждясали вагони хиляди очички гледаха иззад прозорците. По червеният някога локомотив бяха прикрепени чували и денкове, а от парапетите странично на машиниста висяха кокошки завързани с главата надолу. Вътре във влака надали имаше повече от 5 неизкормени седалки, а от другите се подаваха дунапрен, пружини, желяза и отпадъци. Настаних се в едно по-прилично купе, но изведнъж се появиха 8 човека с 10 чувала багаж и всичките с резервации. Тогава разбрах, че с билет като моя мога да пътувам само в коридора, но се настаних удобно и седнах върху раницата си. До мен имаше огромен хладилник, който почти изцяло задръстваше коридора и пречеше на движението, но това бе хладилника на контрольора и той продаваше от него разхладителни напитки. По някое време навън мина дрезина за разтоварване на товарните вагони, а върху нея се возеха 10 човека и коза. Едва това ми светна лампата за африканската икономика и просветлението ме удари по главата. Машинистът събираше пари от пътниците, за да качи върху локомотива чувалите и кокошките им. Шефът на гарата използваше товарната дрезина, за да събира селяните и козите от съседните села, а контрольорът бе задръстил коридора, за да продава кола и фанга. Частпром в действие. Това е то африканската икономика, а товарните вагони могат да ги изтръшкат и хамалите. Защо са ни някакви дрезини ако не можем да изкараме и 1000 франка с тях? После се заговорих с един африканец от Гвинея-Бисау и му разказах тези истории, а той каза - "Това е нищо. При нас шефовете на тецовете продават горивото и често спира тока. А те самите се връзват на няколко теца и винаги имат електричество. Истината е, че ние, които нямаме ток плащаме, за да може тези, които имат ток да не плащат." Може би тук африканците са много по-напред от нас в периодите на историята.

Влакът потегли с 4 часа закъснение и след още 4 часа мина 100 км. Спряхме по тъмно в село Махина и поради липса на хотел останах да спя в стаята на сенегалски търговец на обувки - Ибу. В Африка почти няма промишленост и като единствен шанс за препитание на средностатистическия африканец остават селското стопанство или търговията - тоест прекупвачеството. Ибу купуваше в Дакар китайски обувки за по 2\$, плащаше им мито по 1\$ и след това ги продаваш за 5-6\$ по трасето на влаковата линия. Той се оплака, че напоследък конкуренцията била засилена, но в краен случай винаги можеше да се прехвърли на друг артикул. Така работят повечето от африканските търговци. По-възрастните и немощни сред тях имат сергия на улицата и действат пасивно, а по-младите и напористи хвърчат с табли върху главата си или сакове в ръце, за да предложат първи стоката. Само в развития свят инициативата при покупката на нещо е в ръцете на купувача - в Африка продавачът натрапчиво самопредлага стоката си и ако търсиш каквото и да било е достатъчно само да спреш на място - то със сигурност ще мине покрай теб в следващия половин час. Различните търговци издават различни звуци, за да ги разпознаеш отдалеч. Обущарите удрят с дърво по сандъците си, а педикюрстите тракат с ножиците. В Буркина Фасо продаваха и алкохол на улицата, а знакът им беше звън от чаша и бутилка. В допълнение през 5 минути те заговарят продавачите на сувенири, саби и ножове (ти

все пак си бял турист), а от другите сергии се разнася едно непрекъснато "пст-пст-пст", което трябва да привлече вниманието ти заедно с поздравите на френски - "сава" или "бонжур". Понякога и легнали хора се опитват да ти пробутат стоката си и всичко изглежда доста отблъскващо за човек попаднал тук директно от Европа. Но разбереш ли веднъж, че тези хора само си вършат работата и по този начин ПРЕЖИВЯВАТ нещата стават малко по-недосадни и човек свиква с подвикванията. Няма нужда да споменавам, че пазарлъкът е неделима част от търговията, но пазарлъкът понякога не е приключил даже когато се разберете за цената. Така спазарих с един книга от 1000 на 100 франка, платих 250, а той нямал дребни и върна само 100. 90% от купувачите плащат с дребни монети, а 90% от продавачите нямат ресто. Това също е част от борбата за хляб.

Стигнах и до Бафулабе, което е едно малко село на река Сенегал. Имах някакви планове за района, но бях прекалено изморен и не можах да ги осъществя. На главния площад на селото има кръгово движение със статуя на хипопотам (както и в Бамако), а тези животни са на почит в Мали - дума, която на езика бамбара също значи хипопотам. Според легендата хипопотамите някога излизали от реката и говорели мъдри неща на хората, а техните наследници днес се наричат малинки (не стават за ядене) и са само част от многобройните етноси на страната. Преди Бафулабе реките Бакой и Бафинг се сливат във величествения Сенегал, а аз потеглих с камион към Манантали - село на Бафинг. В селото учудващо имаше и ток и вода в изобилие, а загадката се разкри на следващия ден, когато стигнах до едноименния язовир. Огромната му стена спира водите от сто километра на юг, над селото има електроцентрали, а язовирът регулира нивото на реката и селското стопанство в Мали, Сенегал и Мавритания. По язовирната стена се разхождаха двама пазачи и единият от тях много се учуди, когато изникнах под носа му без да ме забележи. Не съм ли знаел, че това е охраняван обект? Първо записа само данните от паспорта ми, но после размисли и каза - "Айде сега с мен в полицията." Явно беше съвестен човек. Отидохме заедно в полицията, а те ми дръпнаха едно конско, но след броени минути ме пуснаха без дори да си поискат бакшиш. Пазачът ме изпроводи до шосето, а аз тръгнах нагоре, минах през гора и по някое време излезнах на хълм около 200 метра над стената. От там се откри изключителна панорамна гледка, синята вода и острови се виждаха на десетки километри на юг, а местността като цяло бе безлюдна и имаше голям потенциал за туризъм. Последва още една спирка в град Кита, а в околностите му има интересни скали и баири, които могат да се обиколят за 1-2 дни. Най-накрая потеглих и към Бамако, за да посрещам гости от далечна България.

В двора на "хотела" ми в Бамако кипеше бурен живот. Няколко негърки готвеха между тълпи от крещящи деца, а стопанинът бе прегазен от мотор и лежеше в стаята си със счупен крак и мръсен бинт около главата. Една коза жално блееше на двора, предчувствайки идването на Курбан Байрама, а сред цялата тази динамика се запознах и с доктор Мбайе - велик сенегалски доктор и още по-велик лъжец и шарлатанин, за който все още се сецям с умиление и симпатия. Той живееше в малка запарена стая на приземния етаж, а половината от нея бе заета от кутии и кашони пълни с билки и цярове. Вътре имаше лекарства против малария, тиф или колики, проказа и косопад, както и африканска виагра или прахове против зъбобол. "Зъболекарите са излишни" - казваше доктор Мбайе - "давам от този прах и на другия ден болните зъби безболезнено падат от само себе си ..." Доктор Мбайе беше уважавана от всички личност - той имаше индийска тапия от 1962 (няма майстор шарлатанин, който да не е специализирал в Индия) и половината му живот бе минал в скитане по Азия и Африка. Освен да предписва илачи, докторът често разясняваше Корана на околните. Той показваше снимки с шерифа на Мека и гордо заявяваше - "Аз съм 21 пъти хаджия". Според думите му той също познаваше и бившия и настоящия крал на Мароко, стария гвинеиски властелин Секо Туре и новия властелин - Лансана Конте, както и десетина по-неизвестни африкански диктаторчета. Той беше свирил на пиано на папата, беше обиколил Европа и Северна Америка, после работил като

водолаз и разказваше интересни неща за Екваториална Гвинея. Думите му за българите бяха - "Вие сте добри хора. Вие сте като нас африканците", а аз се чудех дали да ги приема като комплимент. Със сигурност 90% от приказките му бяха дебели и опашати лъжи и понякога една и съща история се развиваше ту в Канада, ту в Австрия, но истинските 10% бяха достатъчни за да спечелят уважението ми към този човек, който напук на всичко беше надраснал себе си и заобикалящия го малък африкански свят. Станахме приятели и доктор Мбайе ме покани да хапнем от "една много вкусна козя глава", която закупил преди малко от амбулантната готвачка. Козята глава плуваше в червен сос на дъното на тенекиен леген, но аз бях тръгнал нанякъде и му отказах. На другия ден доктор Мбайе се търкаляше в леглото с ужасна диария и тихо призна, че хаповете му са безпомощни - "Време е да изхвърля габонската си грамота." Винаги съм се чудел защо не се срещат араби, индийци или африканци с раници и как пътуват тези хора - ето че докторът даде отговор и на този въпрос. Те никога няма да тръгнат със спестени пари, а ще изкарват прехраната си по пътя - с търговия, знахарство, шарлатанство или каквото друго измислят. "Защо търгуваш толкова далеч от родината си?" попитах по-късно друг старец от Нигер. "Защото като теб обичам да пътувам" - бе отговорът му. Най-големият пътешественик на света - арабинът Ибн Батута - трябва също да е бил добър търговец.

По някое време пристигна и Теди - с 1 час закъснение и раница, която не бе се загубила. Настанихме се в хотел с 2-3 категории над моите дупки, а от раницата се запрескачаха луканки, шоколади, сирена и напитки - все неща чиито вкусове бях забравил. Вдигнахме празнична трапеза, поговорихме за изминалите месеци и общо-взето се срещнахме някъде на средата между България и Африка. Тя идваше от зимата в лятото, всичко ѝ бе ново и интересно, а аз все едно също бях в отпуска от пътуването си и сякаш почти се намирах вкъщи - наличието на близък човек, на хубава стая, на обилно ядене и 43 градусов алкохол събуждаше прекалено неафрикански асоциации. Даже през следващите дни в Бамако имах чувството, че не съм в Мали, а просто сме излезли заедно на разходка из някой по-екзотичен квартал на София. Посетихме черквата за коледната служба, побъбрихме с малкото християни от тези краища на Африка и изведнъж се усетих, че ми е по-интересно да наблюдавам Мали през нейните очи, защото впечатленията ѝ бяха по-чисти и по-необременени от моите. Някой беше казал - "Човек може да опише най-добре една страна в първите 10 дни от престоя си. През този период гледната точка на разказвача и слушателя е все още една и съща. По-нататък разказвачът постепенно свиква с необичайното и започва да говори на чужд език."

След още няколко дни стигнахме до Сегу. Това е столицата на отдавна несъществуващата империя Бамбара. Старият град е бил от другата северозападна страна на река Нигер, а Нигер е тази африканска река, за която споменава още "бащата на историята" - Херодот. И 2000 години след смъртта му европейците не са знаели дали Нигер се влива в Атлантика, Нил или езерото Чад. Имало е предположение, че реката просто изчезва в пустинята и едва през 19 век шотландският изследовател Мунго Парк стига до Сегу и пуска кратунка във водите на Нигер, за да установи посоката на течението ѝ. "На изток, на изток - тя тече на изток" са първите възгласи на първия европейец стигнал до нея. След още 5-6 години Мунго Парк намира и смъртта си плавайки на сал по долното течение на реката в днешна Нигерия. Водите на Нигер и при Сегу и при Мопти са доста бавни и духа ли вятър направо е невъзможно да видиш течението - затова е била нужна кратунката - а ние се качихме на лодка за местните, задвижвана от дете с дълъг прът. Беше сутрин и още сравнително студено, а до Теди дремеше момче, което си беше изхлузило ръцете от ръкавите за да топли и дланите под ризата. Не помня вече дали от моторница или нещо друго, но по едно време се вдигнаха силни вълни и лодката се заклатушка. Всички седяхме на греди, а негърът с празните ръкави се капична назад и остана да виси с главата надолу ококорил очи. Опитите му да се хване за нещо само издуваха блузата отвътре и правеха гледката още по-смешна. Някои неща предизвикват

спонтанен смях навсякъде и у всички. А пред нас се взеше амбулантен търговец, който през това време изми старателно цялата си стока в реката. Стигнахме до северозападния бряг, а там пастирите на Мали - туарежи и фулани - бяха подкарвали огромни стада от крави на водопой. Наоколо имаше ветриловидни палми и вкусни лимониви дръвчета, но сега беше сухият сезон - половината от тях сигурно стърчат от водите, когато почнат дъждовете и реката стане плавателна. Същото положение е и в Мопти, където срещу града има остров. На острова има поне няколко малки селца, а гробищата им се намират в най-високата точка, за да не ги отнесат сезонните наводнения.

Наближи Табаски. С тази дума тук наричат арабския "Аид ал Кабир" или турския "Курбан Байрам" - празника на жертвоприношението. Перефразирано от Библията, в този ден Аллах изпитал готовността на Ибрахим (Аврам) да пожертва първородния си син Исмаил - бащата на всички араби. Не беше нужно да търсим дълго из Мопти днешните мюсюлмански жертвоприношения - бе достатъчно да тръгнем срещу течението на някоя кървава диря и канавката ни отвеждаше до мястото. Воала. Почти из целия стар квартал на града се виждаше този масов геноцид на кози. Месарите забиваха дълги кинжали в гърлата на животните, после майсторски надуваха труповете и одираха кожата (парите от тях отиват за благотворителни цели), част от месото се подарява на джамията за бедните, а децата като последна брънка във веригата се ровеха из червата и старателно ги почистваха от изпражнения. Забравих да спомена, че главата на животното трябва да сочи към Мека по време на ритуала и цялата кръв трябва да изтече - иначе месото няма да е халал (чисто - арабски). По време на Курбана нищо в града не работеше. Ходехме до пазара, за да намерим нещо за ядене, а многобройните сергии за какво ли не, от които ежедневно ни писваше бяха просто изчезнали. Нямаше ни кафеджии, ни рибари, всички седяха по къщите и поглъщаха несметни количества месо, а децата се гонеха омазани с лой и се замеряха с кокали. Мюсюлманските празници са фиксирани според лунния календар и всяка година отиват с по 11 дни назад, но този път Табаски съвпадна с Нова Година, която тук не е толкова голям празник. Тъй като Мопти е общо-взето туристическо градче, в центъра му имаше вдигната сцена и телевизията от Бамако бе дошла да снима концерта, но купон не се получи - певците пееха престорено по 5 минути за пред камерите и после почиваха и говореха по половин час. Малко преди 2007 година повечето от местните и туристите вече хъркаха.

Споменах местните кафеджии, но това може да събуди неправилни асоциации у читателя, затова дължа едно по-подробно описание. Кафеджийницата е маса, дълга около 1-2 метра. До масата е сложена пейка, а някъде отзад има здрав шкаф, в който кафеджията привечер заключва стоката си. На масата има 5-6 чаши и няколко ламаринени кутии - кутия нескафе, кутия за захар, кутия със сухо мляко "Нидо" и кутия с течено байгън-захарно мляко "Джиго". Освен това има една картонена кутия с чай (Липтон - пакетчета) и опаковка китайски зелен чай. Също канче за топла вода. На земята има две кофи, в които се измиват чашите, а до тях - бидон с питейна вода от река Нигер. Освен това кафеджията продава и хляб на франзели, а понякога прави и омлет. Процедурата за правене на кафе е следната - взима се чаша, топла се в мръсната и после се изплаква в по-чистата кофа. В нея се слага лъжичка кафе, после се сипва вряла вода на 1/2 от чашата и после се допълва "Джиго" до горе. Всичко става изключително сладко, но това не е учудващо, защото закуската на малиеца примерно е половинка франзела и чаша висококалорично кафе. Кафето и млякото се забъркват докато се получи каймак и след това всичко е готово за консумация. Когато на пейката освен теб е седнал само още един човек (с който взаимно се уравновесявате), ти чукаш два пъти по дървото преди да се изправиш. Това сигнализира - "виж ме, аз ставам" - за да може другият да се настани по към средата и да не изпадне от края.

На 1 Януари (последният ден на Табаски) потеглихме с доста трудности към Догон. Хората все още почиваха и транспортът беше оскъден. Като по чудо стигнахме директно до село Джигибомбо, което е една от вратите към Догон, а тази красива местност е атракция №1 на Мали. Местните не пишат поезия и не бива да се бъркат с вогоните - родните им села са разположени по протежение на стена (escarpment - англ.) висока 200-300 метра, която се проточва на десетки километри. Някои села са в ниското, други са по високата част на стената, а трети са пръкнати директно в цепките на вертикалата. За Догон се носи легендата, че човек трябвало да обикаля там с гид, но ние проверихме - няма такова нещо и както винаги самостоятелните преживявания включително и собствените грешки бяха най-интензивната част от това пътуване. Единственият проблем бе донякъде храната, но още в първото село купихме провизии - захар, догонски кускус, бисквити и фурми, за да дръпнем малко юздите на местните, искащи шесторно по-голяма от пазарната цена за чиния ориз и зеленчуци. Първият ден в Догон беше ужасен. Тълпи от малки просяци постоянно ни връхлитаха по селата и нито един от местните не поиска да разменим даже две безплатни думи. Тук идват прекалено много туристи и тези от тях, които от чиста суета сипят по долар, два на бедните африкански деца просто не разбират огромната поразия, която правят. След третото село вече бяхме малко по-отдалечени и просяците намаляха, а ние се разквартирувахме в нещо като къмпинг. Собственикът ни пита къде ни е гидът, а ние му казахме, че гидът ни се е загубил и след това се нахвърлихме стръвно върху провизиите. Така успяхме да смъкнем малко от цената на ориза и кускуса за следващите дни и спечелихме респекта на местните. На другия ден тръгнахме към селото, което се виждаше над нас в цепка на скалата. Старейшините на селата затова са старейшини, за да печелят от туристите, но ние си платихме таксата веднага, а след това подхвърлих, че ще се наложи да направим още по някоя снимка на залез. Те се съгласиха и това стана нашият картбланш за самотни разходки из местността. Най-интересна бе една кирпичена постройка, висока 1.20 метра. По покривът ѝ беше натрупана слама, а вътре имаше разхвърляни рогозки. Оказа се, че това е съдилището. Покривът бил умишлено толкова нисък - решенията вътре се вземали от легнало положение, защото било трудно точно в тази поза да те избие на агресия. А тези, които много скачат може би директно забиват глави в тавана и се свестяват след завършването на заседанието. Селата в цепката са уникални, по вертикалата има даже и водоеми, но явно времената са станали по-спокойни и хората вече са ги изоставили и живеят в полето. На няколко места може да се качиш по стената до горната част и тези места се забелязват и без гид или набито око. Просто там стената не е отвесна, а по-полегата и като стигнеш до пътечката, ще забележиш и стъпала изсечени в камъните. Не знам защо но в горната част на Догон има по-малко туристи и там населението като че ли е по-естествено и човечно. Както казваме ние - планината ражда хора, а равнината ражда тикви. Качихме се и слязохме на няколко места в стената, а в някои от улеите по вертикалата има цели ниви със зеле, ряпа, марули или лук. Срегнахме още няколко групи с гидове, но най-колоритният от тях бе 60 годишен дядо, приличащ на шаман от Индиана Джоунс. Този екземпляр бе прехвърлил през рамо пушка със занемарена дебела цев. На главата му имаше килната кожена шапка, а гърдите му бяха отрупани с бронзови и кожени амулети. Някъде покрай тях се поклащаха предполагам маймунски фаланги, а цялата му останала дреха бе окичена с въженца или хатими (вид талисман със сгъната благословия, написана на хартия) и правеше автентично впечатление. Групата му трябваше много да внимава да не го ядоса, а ние с Теди продължихме нататък.

Най-характерно дърво за Догон и Мали е баобабът с кора, плодове и форма нетипични за никое друго дърво. Всеки баобаб е строго индивидуален. На някои от хилядите африкански езици баобаб значи маймунски хляб, но всъщност вкусът му напомня по-скоро на тебешир, върху който е изстискан лимон. Плодовете висят като играчки на елха и имат формата на гимнастически бухалки, покрити със ситно зелено кадифе. Хубаво е кадифето да се изстърже добре с камък или нож, защото в противен случай то фино наранява по-чувствителната кожа и може да ѝ причини неприятни сърбежи.

След това черупката лесно се чупи с камък, а от вътре се показват бели тебеширени парчета, заедно с кафяви нишки и малки бобчета - семена. Само тебеширът става за ядене. Кората на баобаба също намира широко приложение и след като се смъкне от дървото тя се оставя да изсъхне. От нея се плетат кошове и здрави ремъци. Баобабът е идеалното дърво за сухите сахелски местности - то расте предимно на ширина и може да поема и консервира огромни количества вода.

Преди да се върнем в Бамако спряхме за няколко дни и в Дженне. Досега африканците ми бяха лепвали следните прякори - Садам, Исус, Магребянина, Евреина, даже Китаеца - но преди Дженне избърснах главата си, така че някой от местните ме кръсти Буда и името така си остана. Забележителност тук е джамията, която дълги години се е славела като авторитетно ислямско средище, но аз останах по-впечатлен от пазара в понеделник, тъй като гледката на кирпичени джамии с колци бе започнала да омръзва. Пазарното време е време за срещи и бе адски интересно да се наблюдават срещите на местните. При поздрав европейците обикновено се гледат в очите, но поздравът тук е един няколкоминутен ритуал, който и двамата се стремят да претупат по-бързо, зареяни в най-различни посоки. "Как е семейството?", "Как са децата?", "Как са родителите" - така първият разпитва до десето коляно, а вторият отговаря примерно "Се, се, се, се, се, се...", което значи "добре, добре, добре, добре...". После двамата сменят ролята и повтарят абсолютно същия диалог - те сигурно биха ни завидели за елементарните "здравей, здрасти, как си, хъ...". Още от сутринта започнаха да пристигат каруците от съседните села. Жени разположиха стоката си - калесани, сита, чували и кашони с риба, джапанки, обувки и текстил. След това се появили обувчари, продавачи на кремове, накити, сапун и сол. Аптекари подредиха сергиите с медицина и сергиите с амулети, а после напълниха продавачите на чай, кафе и цигари. От някъде изникнаха дини, папаи и авокадо и между всичко това заситниха мъже и жени в разноцветни носии - фулани с островърхи шапки, туарежи със забулени лица, хора с чували на главите и жени с легени и кофи. Деца шляпаха из прахта, деца бутеха колички, а други деца продаваха гълъби. Каруци с впрегнати по четири магарета се промъкваха между стадата от кози, над всичко това пърхаха кокошки, а на средата на площада гордо пикаеше кон. Пристигнаха и търговците на велосипедни части, както и ковачите с духалата, а някъде след тях се появили и кюмюрджиите. Сено за животните също не липсваше и новопристигналите само побиваха колчета, за да маркират земята си. Някои опънаха директно найлонови навеси над каруците, други слагаха чергила над покривите на колите си, а под тях веднага се наблъскваха легени, кофи, лейки и друга шир потреба. И през всичкото това пъплят тълпи от купувачи, продавачи, просяци, знахари, зяпачи, туристи-фотографи, туристи-художници или туристи с гидове - шарен свят от преди сто години. След 5-6 следобед вече всичко е свършило. Само боклуците по земята и стоката на някой лош търговец са останали непокътнати, а дългата върволица от каруци, микробуси и мотори потегля във всички посоки - до следващия понеделник. Не помня на пазара ли беше или след това, но някой ми предложи 15 камили за Теодора. Не се съгласих а и тя се ядоса, защото за майка ѝ навремето давали цели 40.

Така се прибрахме обратно в Бамако. След още 3-4 дни домашният ми живот и уют свършиха, а Теди замина обратно за България. Преместих се пак в "дупката" при доктор Мбайе и той много се изненада, че още съм в Бамако. Намерих "частен" зъболекар и пооправих зъбите си, а като първи здравословен проблем досега (с изключение на едно гвинейско разстройство) петите ми се нацепиха от сухия климат и вместо с джапанки трябваше да ходя с чорапи и сандали. Някъде от Догон се започна и една дълга късметлийска серия - мотори падаха на сантиметри от краката ми, кокосови орехи падаха покрай тиквата ми, автомобили минаваха застрашително близо - без късмет най-малкото щях да счупя някой друг кокал. А в последния ден от пътуването се срещнахме с Димитър Домосед (линк към пътеписи от Димитър) и изпихме по няколко бири в приятна маларична атмосфера. Той летеше на другия ден за Сенегал, а аз имах намерението да стигна до границата с Буркина Фасо.

Изглеждаше адски логично, че се засякохме точно тук, а аз разбрах, че Димитър наистина е голям домосед. Както и че домът му е навсякъде по света, за разлика от моят, който винаги е някъде зад хоризонта - което в края на краищата е едно и също...

Послепис - Забравих да спомена че след като се разделихме с Димитър доктор Мбайе нещо подивя и прекара цялата нощ в речитативи на арабски. Той явно искаше да вдъхне безупречна магия в хатимите и сафитата си, а козата, която по някаква щастлива случайност бе надживяла Табаскито му пригласяше с прегракнало гърло. На другия ден си доспах в автобуса.